

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“การศึกษา”ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกหรือวิถีทาง (Means) อันมีประสิทธิภาพที่จะทำให้บรรลุจุดหมาย (Ends) ของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามเป้าหมายของประเทศ (ชนิตา รักษ์พลเมือง, 2532) แต่การพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมาเมื่อเทียบกับความสำคัญของการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ แล้ว การพัฒนาด้านการศึกษายังถูกมองว่ามีความสำคัญน้อยกว่า เนื่องจากไม่สามารถเห็นผลลัพธ์ในระยะสั้น ทั้งๆ ที่กำหนดว่าการศึกษามีความสำคัญอันดับหนึ่งของชาติ (คັນสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ, 2545)

ผลการจัดอันดับความสามารถด้านการศึกษาของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ใน 49 ประเทศ ของสถาบันเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการระหว่างประเทศ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (The International Institute for Management Development – IMD) พบว่าการศึกษาของไทยในปี พ.ศ. 2544 อยู่อันดับที่ 44 ตกลงจากปีก่อนที่อยู่อันดับที่ 35 นอกจากนี้ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจบการศึกษาเพียงแค่ระดับประถมศึกษา โดยคนไทยที่สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวะมีน้อย และผู้ที่เน้นศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีจำนวนน้อยมากเช่นกัน ปรากฏการณ์นี้แสดงว่าการลงทุนเพื่อการศึกษาของไทยไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากรัฐไม่ได้ใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้นการที่คนไทยในภาพรวมมีคุณภาพทางการศึกษาต่ำส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถ ในการเพิ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากประเทศไทยจะยกระดับการผลิตและบริการให้สูงขึ้นเพื่อให้ได้เปรียบจากมูลค่าเพิ่มแล้วก็ยิ่งจำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา (อมรวิชัย นาครทรรพ และปรัชญา เวสารัชช์, 2545: 91-92)

ข้อมูลดังกล่าวเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าการลงทุนทางการศึกษาไม่ได้สัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษา การลงทุนทางการศึกษาสูง ควรจะมีผลลัพธ์ทางการศึกษาสูง โดยมีการบริหารจัดการและการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในทางตรงกันข้ามประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษามากเป็นอันดับ 2 ของทวีปเอเชีย แต่ความสามารถด้านการศึกษาของไทยอยู่อันดับที่ 44 จาก 49 ประเทศซึ่งต่ำกว่าหลายประเทศในทวีปเอเชีย (ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ, 2545: 22-23) ยกตัวอย่างเช่น ประเทศเวียดนาม ซึ่งลงทุนทางการศึกษาน้อยกว่าประเทศไทย แต่ระบบการศึกษานั้นดีกว่าประเทศไทย ทั้งนี้เพราะประเทศเวียดนามไม่ติดยึดกับกรอบเดิม ประกอบกับใช้วิกฤตเป็นโอกาส โดยวิกฤตคือ ประเทศเวียดนามลงทุนทางการศึกษาน้อย แต่โอกาสคือ ระบบการศึกษา

เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงและเป็นการเริ่มต้นใหม่อย่างถูกต้อง ขณะที่ประเทศไทยลงทุนทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก ถ้ามีการบริหารจัดการใหม่ และใช้วิกฤตเป็นโอกาส การบริหารจัดการจะเป็นเครื่องมือในการใช้งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อการศึกษาเป็นวิธีการเดียวที่จะสร้างอนาคตที่ดีแก่เยาวชนของชาติ จึงจำเป็นต้องลงทุน และถ้าไม่ลงทุนในวันนี้ก็ต้องลงทุนมากขึ้นในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544: 52)

จากเหตุผลดังกล่าวเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของระบบการศึกษาไทยยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจนัก ถึงแม้ว่าตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 60 ระบุว่าให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา มาตรา 60 (4) ให้จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐ โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ซึ่งรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ดังเช่นในปี พ.ศ. 2545 งบประมาณด้านการศึกษาคิดเป็น ร้อยละ 22.1 ของงบประมาณทั้งหมด (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ, 2545: 23) รายละเอียดดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 งบประมาณด้านการศึกษา พ.ศ. 2541-2545

	2541	2542	2543	2544	2545
จำนวน(ล้านบาท)	201,707	207,316	220,620	224,126	225,969
ร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ	3.9	3.7	4.3	4.3	4.0
ร้อยละของงบประมาณทั้งหมด	25.2	25.1	25.7	24.6	22.1

ที่มา: สำนักงานงบประมาณ, 2545

เมื่อพิจารณาปัญหาการใช้งบประมาณที่ผ่านมาในอดีตพบว่า วิธีการจัดสรรงบประมาณและการใช้งบประมาณในส่วนของงบดำเนินการมาก โดยเฉพาะเงินเดือนและค่าจ้างประจำ โดยที่การจัดสรรงบประมาณในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในส่วนของงบดำเนินการมากกว่าร้อยละ 80 โดยลงไปอยู่ในส่วนที่เป็นเงินเดือน ค่าจ้างประจำ เพราะมีจำนวนครู อาจารย์มาก ทำให้ธนาคารแห่งเอเชียซึ่งเป็นผู้ให้เงินกู้ กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการต้องลดสัดส่วนของครูต่อนักเรียนลง เพื่อประหยัดงบประมาณ แต่ปัญหาจริงๆ คือมีครูประมาณร้อยละ 10 ถูกนักการเมืองยืมตัวไปช่วยราชการ รวมทั้งปัญหาที่มีครูมากเกินไปในโรงเรียนบางแห่งและครูขาดแคลนในโรงเรียนบางแห่ง (วิทยากร เชียงกุล, 2542: 15) ทำให้พื้นที่ที่เจริญกว่าได้เปรียบ เพราะมีจำนวนครูมากกว่า สาเหตุอาจเนื่องจากวิธีจัดสรรงบประมาณแบบหน้ากระดาน

“โรงเรียนได้น้อย โรงเรียนได้มาก” ที่มองข้ามปัญหาและความเป็นจริงของเด็กในแต่ละพื้นที่ ทำให้การจัดสรรงบประมาณจึง “ลงไม่ถึงตัวเด็ก” (สำนักปฏิรูปการศึกษา, 2544: 40)

นอกจากนี้ปัญหาการใช้งบประมาณยังโยงถึงปัญหาที่ครูไทยทำงานสอนแบบบรรยายคิดเป็นจำนวนชั่วโมงมากกว่าครูประเทศอื่น และรายได้ค่อนข้างต่ำกว่าครูประเทศอื่น ซึ่งจะต้องแก้ไขที่หลักสูตรพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและอุปกรณ์ช่วยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนให้มากกว่านี้ ลดการทำงานแบบธุรการและงานสอนบรรยายที่ให้นักเรียนท่องจำลง เลิกจ้างคนที่ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความเอาใจใส่ และจริยธรรมต่ำ และนำงบประมาณนั้นไปเพิ่มเงินเดือนให้ครูที่มีประสิทธิภาพ และคุณภาพสูงแทน (วิทยากร เชียงกูล, 2542: 15-16) หรือมักใช้ไปในด้านอาคารสถานที่ โดยเฉพาะการลงทุนด้านวัตถุ เช่น รั้วและป้ายโรงเรียน แต่ใช้น้อยมากในด้านการยกระดับคุณภาพผลผลิตทางการศึกษา

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การคิดว่างบประมาณมีจำกัด และจัดสรรทรัพยากรไม่ตรงกับความต้องการ แต่ในสภาพความเป็นจริงนั้น ทรัพยากรและงบประมาณด้านการศึกษาของไทยไม่ได้มีอยู่อย่างจำกัด แต่ปัญหาอยู่ที่จะใช้เงินอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดทุกบาท ทุกสตางค์ ไปถึงผู้เรียนให้มากที่สุด สถานศึกษาหลายแห่งประสบปัญหาที่คล้ายกัน ส่วนใหญ่คือ การจัดสรรทรัพยากรที่ไม่ตรงกับความต้องการ ต้นสังกัดมักส่งอุปกรณ์ไปไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ทำให้เกิดความสูญเปล่า แต่ถ้าให้โรงเรียนจัดหาเองก็จะสอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นของผู้เรียนมากกว่า (รุ่ง แก้วแดง, 2546) หรือเหตุผลของการไม่ “ฉลาดใช้” งบประมาณ ยกตัวอย่างดังคำกล่าวที่ว่า “ตอนที่มีการจัดซื้อคอมพิวเตอร์แจกโรงเรียนกว่าสามหมื่นล้านเมื่อหลายปีที่แล้ว ก็ได้คิดให้รอบคอบถึงการลงทุนคู่ขนานกับการพัฒนาซอฟต์แวร์การสอน และการลงทุนพัฒนาครูด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการสอนคอมพิวเตอร์ที่ซื้อไปแสนแพงจึงไม่เกิดผลต่อการเรียนรู้ของเด็กเท่าที่ควร คอมพิวเตอร์จำนวนมากถูกทิ้งร้าง และปัจจุบันใช้งานไม่ได้ไปเป็นจำนวนมาก” (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544: 40) สิ่งต่างๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าปัญหาการลงทุนทางการศึกษาของไทย ไม่ได้สัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาในทิศทางเดียวกัน ประสิทธิภาพของระบบการศึกษาไทยยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจนัก ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เป็นตัวป้อนและกระบวนการ รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้ผลผลิตทางการศึกษาของไทยมีคุณภาพไม่เป็นที่พึงพอใจและไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมเท่าที่ควร กล่าวคือ การจัดการศึกษายังมีปัญหาทางด้านหลักสูตร ผู้เรียน ครอบครัวยุคใหม่ โรงเรียนและครู รวมทั้งสภาพสังคม ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนต่ำ คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของงานที่จะทำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

งบประมาณที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะยุคนี้เป็นยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา จึงควรใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น หมายความว่า ถ้าปริมาณและคุณภาพของผลผลิตจากภาคการศึกษาเท่าเดิม งบประมาณเพื่อการศึกษาก็ไม่ควรปรับเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้ามควรปรับให้ลดลง จึงจะสรุปได้ว่ามีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรสูงขึ้น แต่ถ้าในกรณีที่มีจำนวนนักเรียนที่ต้องผลิตมากขึ้นหรือคุณภาพในการผลิตนักเรียนดีขึ้นกว่าเดิม เห็นสมควรให้มีการใช้งบประมาณมากขึ้นได้ (สมชัย ฤชุพันธุ์, 2543: 31)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงต้องศึกษาถึงการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าสู่กระบวนการตามที่ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2544) ได้ให้ความเห็นว่าการวิเคราะห์ทรัพยากรทางการศึกษานั้น ควรเน้นไปที่ทรัพยากรที่ไม่ใช่เงิน คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการในการทำให้ปัจจัยนำเข้านั้นบังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเปิดโอกาสให้เอกชนและชุมชนเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น

จากแนวคิดต่างๆ จะเห็นได้ว่าการจัดสรรทรัพยากรมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการผลิตทางการศึกษา โดยใช้ฟังก์ชันการผลิตทางการศึกษา ตามแนวคิดของ Psacharopoulos and Woodhall (1985: 215) ที่ได้ให้ความหมายฟังก์ชันการผลิตทางการศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนทรัพยากรทางการศึกษาให้เป็นผลผลิตทางการศึกษา นอกจากนี้ Zymelman (1973: 230-233) ได้อธิบายไว้เช่นเดียวกันว่าฟังก์ชันการผลิตทางการศึกษา เป็นการแสดงให้เห็นถึงการนำทรัพยากรต่างๆ ใสเข้าไปในกระบวนการศึกษา เพื่อให้ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2530) ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาไว้ว่า ในการระดมทรัพยากรมาใช้ทั้งคน เงิน วัตถุจะบรรลุประสิทธิภาพสูงสุดได้นั้น จะขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์การนำทรัพยากรเงินมาใช้ เท่าที่ผ่านมาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา งบประมาณที่ทุ่มเทเชิงคุณภาพมีน้อยเกินไป การใช้ทรัพยากรให้สมดุลเพื่อผลการพัฒนาคุณภาพเป็นเรื่องสำคัญ และได้วิเคราะห์การศึกษาระดับประถมศึกษาไว้ว่า มีจุดอ่อนที่ต้องช่วยกันแก้ไขในเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพ เพราะระดับประถมศึกษาเป็นระดับสำคัญที่จะป้อนคนมาสู่ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของชินภัทร ภูมิรัตน และรวีวรรณ ชินะตระกูล (2533) ที่พบว่าทรัพยากรทางการศึกษา ได้แก่ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือแบบเรียนและครูที่มีคุณภาพ มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา

จากที่ได้กล่าวถึงปัญหาต่างๆ ที่ผ่านมา และความสำคัญดังกล่าว การจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งทำให้เกิดคำถามวิจัยที่ว่าในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา มีปัจจัยสำคัญใดบ้างทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อชาติในอนาคต และมีปัจจัยอื่นใดอีกบ้างที่เป็นปัจจัยสำคัญและส่งผลกระทบต่อ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจเลือกศึกษาเฉพาะสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพราะกรุงเทพมหานครมีความแตกต่างทางคุณภาพทางการศึกษา เนื่องจากมีการจัดการศึกษาที่หลากหลาย อีกทั้งหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีหลายสังกัด ประกอบกับกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง และมีความแตกต่างกันทางสังคมของกลุ่มคนในชุมชน รวมทั้งมีการดึงดูดแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองมาก ทำให้มีความแตกต่างในด้านความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด และมีปัญหาทางสังคมสูง ดังเช่นสภาพปัญหาในปี พ.ศ. 2540 เด็กไทยในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ 1 ใน 4 คน โตขึ้นมาในครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกัน เด็กอีกนับแสนคนที่จะเกิดขึ้นมาและใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนแออัดที่ปัจจุบันมีเกือบ 1,500 ชุมชนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 81 ของทั้งประเทศ (อมรวิชิษฐ์ นาครทรรพ, 2540: 33) ความสำคัญของบ้าน ครอบครัวและชุมชนที่เปรียบเสมือนเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กลดลง โรงเรียนเข้ามามีบทบาทแทนในปัจจุบัน ผู้เรียนอายุประมาณ 5-18 ปี จะใช้เวลาประมาณร้อยละ 20 อยู่ที่โรงเรียน ส่วนเวลาที่เหลือจะอยู่ที่บ้าน อยู่ที่ชุมชนอื่นนอกเหนือจากโรงเรียน โรงเรียนจึงเหมือนกิจกรรมอันดับ 2 และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้แทบทุกแห่งทุกสถานที่ (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ, 2545: 51) ซึ่งผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดทางการศึกษาของเด็ก คือครู ส่วนผู้ปกครองและครอบครัว มีความสำคัญลำดับน้อยลงไป ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ซึ่งเป็นการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพโดยศึกษาทั้งระบบการศึกษาหรือมองการศึกษาแบบเป็นองค์รวม เพื่อหาแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่มีอยู่อย่างจำกัดใส่เข้าไปในกระบวนการผลิตและได้เป็นผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา
- 2) เพื่อศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทัศนะของผู้บริหารและครู
- 3) เพื่อศึกษาความสอดคล้องของการจัดสรรทรัพยากรกับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 4) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงบริหารและสาเหตุอื่นๆ ที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างโรงเรียนแตกต่างกัน
- 5) เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

1.3 ขอบเขตการวิจัย

- 1) ขณะที่ดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2546 มีผลทำให้หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างไปด้วยคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) เปลี่ยนเป็น สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เปลี่ยนเป็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขตพื้นที่ 1,2 และ3 ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ระหว่างการดำเนินการวิจัย อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลในปีการศึกษา 2545 การนำเสนอผลการวิจัย จึงใช้ชื่อของหน่วยงานต้นสังกัดก่อนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เฉพาะปีการศึกษา 2545 โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2545 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) ของสำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- 3) การศึกษาในครั้งนี้เฉพาะโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและโรงเรียนที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น

1.4 คำจำกัดความ

ฟังก์ชันการผลิตทางการศึกษา หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตทางการศึกษากับผลผลิตทางการศึกษา

การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง การจำแนกแจกจ่ายปัจจัยทางการศึกษาต่างๆ ทั้งที่เป็นทรัพยากรภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ซึ่งทรัพยากรในโรงเรียน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ห้องเรียน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ส่วนทรัพยากรนอกโรงเรียน ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น

โรงเรียนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนที่จัด

การศึกษาระดับอนุบาล ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 3 สังกัด ได้แก่ สังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สป.กทม.)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2545 จากสำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ปัจจัยที่มีอิทธิพล หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปัจจัยเชิงบริหาร หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการบริหาร เช่น คุณลักษณะของผู้บริหาร การบริหารทรัพยากรและความสัมพันธ์ของผู้บริหารกับบุคคลกลุ่มต่างๆ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในระดับประถมศึกษาใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สป.กทม.)

2) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดสรรและการใช้ทรัพยากรในโรงเรียน ประถมศึกษาอย่างประหยัดแต่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและช่วยทำให้คุณภาพของการศึกษาในระดับประถมศึกษาเพิ่มสูงขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย